



KAFKA BRIGADE

NARRATIEF: DOOR HET LINT

©Kafkabrigade, februari 2016

Het narratief in dit document is geschreven door de Kafkabrigade, vanuit het perspectief van Kees en Silvia. Het verhaal is niet per definitie een complete en feitelijke weergave van de gang van zaken. Er kunnen geen conclusies over officiële standpunten van bestuursorganen aan worden ontleend. De namen in dit narratief zijn gefingeerd.



Meer informatie

Zit u verstrikt in het web van regels en procedures?
Of wilt u iets aan een 'kafkaiaanse' situatie doen?
Wij komen graag langs om te kijken of de
Kafkabrigade de boel kan ontwarren!

www.kafkabrigade.nl
info@kafkabrigade.nl

'Ik dacht dat ik mijn vader in mijn hoofd kon horen denken. Ik dacht dat hij me uitlachte en me aan het uitdagen was.' Aan het woord is Kees (26). In februari 2015 wordt Kees op de stoep van zijn vaders huis opgepakt door de politie. Zijn vader heeft zelf aangifte tegen Kees gedaan: de dag ervoor heeft Kees zijn vader namelijk zo toegetakeld dat die in het ziekenhuis terecht komt. 'Dat ik daarna in de gevangenis terecht kwam, was helemaal niet leuk. Ik was zo psychotisch als een deur. Toen ik in de politiecel zat heb ik ook gevraagd of ik de GGZ mocht spreken, die sturen ze normaal ook langs als je zo raar doet. Maar ik was te rustig denk ik. Je moet eerst helemaal flippen tegen de wouten denk ik.'

We spreken Kees in de spreekkamer in de hal van de forensisch psychiatrische instelling waar hij nu een paar maanden woont. Ook Kees' moeder Silvia is bij het gesprek. We praten over Kees' leven van de afgelopen jaren, waarin hij een hoop klinieken en instellingen van binnen heeft gezien. Door een combinatie van drugsgebruik, psychoses en agressie komt Kees meerdere keren in aanraking met politie.

Driftbuien op de basisschool

Als Kees in de brugklas zit, begint hij met drugs. Eerst joints, later ook speed en andere middelen. De drugs krijgt hij van een vriend die zes jaar ouder is. Zijn ouders hebben in die periode juist het gevoel dat het na een moeilijke kindertijd eindelijk wat beter gaat met Kees. Al sinds hij een peuter is, is Kees driftig: hij maakt ruzie en klasgenootjes zijn bang voor hem. Dat levert op school problemen op en zijn moeder merkt dat Kees er zelf ook verdrietig van wordt. 'Als peuter had hij al veel last van driftbuien, als hij zijn zin niet kreeg, werd hij uitzonderlijk boos', vertelt Silvia: 'Van de opvoedingsconsulent kreeg ik te horen dat het bij de leeftijd hoorde, maar zes driftbuien op een dag zijn echt niet normaal. Dat weet ik gewoon echt zeker, helemaal nu hij ouder is.'

Kees doorloopt op de basisschool allerlei hulpverleningstrajecten, maar niets lijkt te helpen. Als Kees een hoge cito-score haalt en naar de middelbare school gaat, lijkt het beter te gaan met hem. Maar dat is schijn: als Kees op een nacht zelfs helemaal niet thuiskomt, krijgen zijn ouders in de gaten dat het toch niet goed gaat met hem. Ze ontdekken dat hij drugs gebruikt. Door de drugs wordt Kees' agressie versterkt, waardoor het al snel onhoudbaar wordt op school en thuis.

Onrust

Kees slikt verschillende antipsychotica sinds zijn 13^{de}, om zijn agressie te onderdrukken. Op zijn 14^{de} verhuist Kees ondanks een intensief thuishulp-programma naar een internaat. Daar wordt hij na ruim anderhalf jaar verwijderd, omdat hij zich te agressief gedraagt. Op dat moment is ook thuis de situatie niet ideaal. Kees' vader wordt in diezelfde periode gedwongen opgenomen vanwege een manie: hij is manisch-depressief en heeft ook een alcoholverslaving. Later gaan Kees' ouders uit elkaar. Kees en zijn zusje gaan bij hun moeder wonen. Kees gaat naar een particuliere school, waar hij uiteindelijk wel een diploma haalt. Kees gebruikt nog altijd drugs en gedraagt zich agressief. Vlak voor Kees'

17^{de} verjaardag belt zijn moeder de politie, omdat Kees haar bedreigt. Kees gaat vervolgens naar een kraakpand en wordt daar opgehaald door zijn vader, bij wie hij gaat wonen.

'Er kwamen toen twee mannen bij elkaar te wonen die elkaars problematiek in stand hielden. Vader was de kostwinnaar en gaf geld aan zijn zoon, waar die drugs van kocht. Er werd gewoon gebruikt in huis. Alles kon, alles mocht', vertelt Silvia: 'Ze zijn niet in staat elkaar grenzen en structuur te geven.' Als Kees 18 is laat hij zich voor het eerst vrijwillig opnemen. In de kliniek krijgt hij de diagnose: drugsverslaving en een autistische aandoening. Na 8 weken verlaat hij de kliniek weer.

Psychoses

In 2009, rond zijn 20^{ste}, heeft Kees voor het eerst een psychose. 'Dat is waarschijnlijk ontstaan door de drugs', vertelt Kees: 'Het begon ermee dat ik stemmen in mijn hoofd hoorde. Die zeiden allemaal negatieve dingen. Ik hoorde meestal de stem van een goede vriendin van me, waar ik toen verliefd op was. Uiteindelijk ging ik ook hardop terugpraten en schelden. Dat klinkt raar, maar op dat moment wist ik niet wat echt was en wat niet. De waanideeën stapelen zich op en dan vermengt het met de werkelijkheid.'

Tijdens de psychose besluit hij te stoppen met zijn medicatie en ook mindert Kees flink met zijn drugsgebruik. 'Met de drugs stopte ik omdat ik voelde dat ik een beter leven zou kunnen leiden. Ik had het gevoel dat ik iets belangrijks voor de wereld kon betekenen. Ik voelde me een soort van nieuwe Jezus', legt Kees uit: 'En met de medicijnen ben ik gestopt vanwege mijn hond. Omdat ik sloom werd van die medicijnen, sliep ik vaak tot 12 uur, terwijl de hond uitgelaten moest worden.'

'In het begin voelde ik me heel goed', zegt Kees: 'Ik had ook niet door dat ik een psychose had. Maar uiteindelijk brak het me helemaal op: ik liep te dwalen door de stad, sliep niet meer, het ging niet goed.' Uiteindelijk slaat Kees – beïnvloed door de waanideeën – een ruit in bij de burens. Als hij door de politie wordt ingerekend, slaat hij een agent. Hij wordt vastgezet: eerst verblijft Kees een paar dagen op een politiebureau, daarna wordt hij 3 weken in detentie gehouden in de gevangenis. Vervolgens mag hij in vrijheid zijn rechtszaak afwachten. 10 maanden later is de rechtszaak. Daar krijgt Kees een artikel 37 opgelegd: dat houdt in dat Kees ontoerekeningsvatbaar wordt verklaard en een jaar verplicht wordt opgenomen in een psychiatrisch ziekenhuis. Kees had ook gehoopt op deze uitspraak. In de tussentijd heeft Kees zich een aantal keren laten opnemen. Ruim 4 maanden later wordt de maatregel van de rechter uitgevoerd: Kees wordt een jaar opgenomen in een forensische kliniek.

Drugs in de kliniek

Tijdens zijn verblijf in de forensische kliniek blijft Kees drugs gebruiken. In februari 2014 is zijn behandeling afgelopen en ondanks de zorgen van de behandelaars is er geen juridische grond waarop Kees in de kliniek kan blijven. Er is geen aansluitende vervolgplaats of begeleiding. Kees: 'Het FACT-team van

de GGZ wees een verzoek om begeleiding af omdat ik te veel drugs gebruikte.' Na ruim een maand kan Kees bij een RIBW terecht, een regionale instelling voor beschermd wonen. Vrij snel daarna krijgt Kees opnieuw een psychose. De eerste maanden krijgt Kees nog vrijwillig depotmedicatie, maar daar stopt hij mee vanwege de bijwerkingen. 'Bovendien hoorde ik nog steeds stemmen in mijn hoofd, dus het hielp ook niet goed. Toen ik gestopt was met de medicijnen voelde ik me eerst heel goed, maar ik kreeg steeds minder controle over de werkelijkheid.' Kees vindt alle regels in de RIBW onnodig en lastig, hij wil liever zelfstandig wonen. Maar als hij de RIBW verlaten heeft, blijkt zelfstandig wonen moeilijker dan gedacht: in oktober 2014 gaat Kees daarom weer terug naar de RIBW.

'Ik werd steeds psychotischer, was heel snel agressief en op mijn teentjes getrapt. De stemmen in mijn hoofd verergerden. Het leek alsnog ik telepathisch contact had met allerlei mensen.' Rond december 2014 gaat Kees langs bij een kliniek waar hij heeft gewoond, om wat spullen op te halen. 'Toen wilden ze me daar niet binnenlaten. Ik was vrij agressief, waardoor ze bij die instelling de politie hebben gebeld. Twee agenten hebben me toen hard tegen de grond gewerkt, die waren heel fel. Ze hebben een pepperspray leeggespoten in mijn ogen en me een spuugmasker opgezet.' De politie laat uiteindelijk een ambulance komen, die Kees afvoert naar een andere kliniek. Daar verblijft Kees eerst op de crisisafdeling, waarna hij overgeplaatst wordt naar een afdeling voor cliënten met een dubbeldiagnose (combinatie van verslaving en psychiatrie). Omdat Kees al snel wil vertrekken en de arts hem op dat moment niet als een bedreiging voor zichzelf of zijn omgeving ziet, gaat Kees vrij snel weer naar huis. De rechtszaak wordt uiteindelijk geseponneerd. Silvia vult aan: 'Jij kan ook op een opmerkelijke manier schakelen. Het ene moment ben je heel erg boos. En het volgende moment ben je alweer helemaal tot rust gekomen.'

In januari 2015 wil de RIBW Kees niet langer begeleiden, in verband met de veiligheid van hun personeel, vertelt Silvia. Intussen heeft Kees zich aangemeld bij de afdeling Dubbeldiagnose van een GGZ-instelling, maar omdat hij niet wil stoppen met drugs verwijst die afdeling hem door naar het FACT-team. Opnieuw wordt het FACT-team benaderd. Silvia: 'Na een paar weken kreeg Kees daar een intakegesprek, maar op dat moment was Kees te psychotisch om het gesprek nog te voeren. Kortom: Kees is dan zeer agressief en psychotisch, maar wordt niet begeleid.'

Door het lint

Op een zaterdag in februari 2015 gaat het mis. Kees is erg psychotisch. Hij hoort in zijn hoofd de stem van zijn vader, met wie hij samenwoont. 'Ik dacht dat ik mijn vader in mijn hoofd kon horen denken. Alsof ik gedachten kon lezen. Ik dacht dat mijn vader me uitlachte en me aan het uitdagen was.' Dat voelde voor Kees al een paar dagen zo en het werd steeds erger. Uiteindelijk heeft Kees zijn vader mishandeld. Kees is vaker agressief geweest tegen zijn vader, maar deze keer moet zijn vader voor zijn verwondingen in het ziekenhuis worden opgenomen. Zijn vader belt zelf de hulpdiensten.

Kees is na de mishandeling vertrokken naar een feestje, waar hij verschillende drugs gebruikt. 'Ik was zwaar onder invloed, van LSD, speed, en nog andere middelen. Toen ik bij mijn vaders huis kwam de volgende ochtend, kreeg ik de deur niet open. Toen ben ik er tegenaan gaan stampen. Vervolgens kwam de politie.' Kees gaat deze keer rustig mee met de agenten. Op het bureau wordt hij voor zijn gevoel onder druk gezet om een verklaring af te leggen. 'In de cel flipte ik helemaal, door de psychose en de drugs. Ik heb geprobeerd de wc te laten overlopen, heb de agenten uitgescholden en tegen de deur aan geplast. Toen kwam er een wout langs, die sloeg zo hard op het luikje van mijn cel dat er een barst inkwam.'

Zo psychotisch als een deur

'Ik had zelf op een gegeven moment in de gaten dat ik wel heel rare taal aan het uitslaan was. Daarom heb ik de verklaring die ik meteen afgelegd heb ook niet ondertekend.' Kees kan zich niet meer herinneren wanneer dit allemaal plaatsvond, omdat hij dingen die gebeuren tijdens een psychose vaak maar deels onthoudt. Eerst vertellen de agenten Kees dat hij meteen naar de rechtbank moet, maar uiteindelijk blijft Kees vier dagen in de politiecel. 'Tijdens mijn verblijf daar heb ik ook gevraagd of ik een dokter mocht spreken, of iemand van de GGZ. Ik had namelijk zelf ook wel in de gaten dat ik zo psychotisch als een deur was. Maar dat mocht niet.' Er is wel een politiearts geweest die Kees heeft gezien.

Na die vier dagen krijgt Kees via de politierechter te horen dat zijn arrest met 2 weken verlengd wordt. Later krijgt hij weer 60 dagen verlenging. Na die 60 dagen wordt Kees in afwachting van de rechtszaak geschorst. 'Toen mocht ik naar buiten', zegt Kees: 'Maar pas op het allerlaatste moment vertelden ze me dat ik niet naar mijn vader toe mocht. Dat was een voorwaarde. Maar ja, ik kon nergens anders heen: ik kon niemand bellen, want mijn telefoon lag nog op het politiebureau, de enige waar ik heen kón was mijn vader', vertelt Kees verbouwereerd.

Bovendien had zijn vader er zelf geen bezwaar tegen, volgens Kees. 'Die vond het best, dus ik ben toch naar mijn vader gegaan. Daar vond ik nog een restje speed, dat heb ik toen gebruikt. Stonden ze een paar dagen later opeens aan mijn bed, omdat ik de voorwaarden van mijn schorsing had overtreden...' Kees denkt dat de politie via de GGZ te weten is gekomen dat hij weer bij zijn vader zat: 'Mijn vader had dat verteld aan iemand van de GGZ. Ik werd weer opgepakt en ging vervolgens naar de PI [penitentiare inrichting], gewoon op cel.' Zijn moeder vult aan: 'En omdat het een andere PI was, kreeg Kees weer te maken met een andere reclasseringsambtenaar.'

Detentie en rechtszaak

In de maanden voorafgaand aan de rechtszaak zit Kees ongeveer 7 maanden in detentie. Dat vinden zowel hijzelf als zijn moeder akelig en opmerkelijk. Silvia: 'Hij zit zolang in detentie, terwijl hij eigenlijk ontoerekeningsvatbaar is. Dan ben je daar niet op de juiste plek.' Regelmatig dient Kees' advocaat schorsingsverzoeken in, maar die verzoeken worden steeds afgewezen. Na een pro-

formazitting wordt de schorsing alsnog toegewezen, met als voorwaarde dat Kees zich laat opnemen in een kliniek. Silvia is niet erg te spreken over de gang van zaken daarna: 'Eerst moest de rapportage van het NFI, het Nederlands Forensische Instituut, afgerond worden. Vervolgens was het niet duidelijk wie een kliniek moest regelen voor Kees. Je wilt wel zelf dingen regelen, maar wij zijn er niet toe gemachtigd dat te regelen. En de bal wordt steeds heen en weer gespeeld', verwoordt Silvia haar ervaringen: 'Bovendien kón Kees het niet zelf regelen: hij had geen goede communicatiemogelijkheid met de instanties. Telefoneren alleen al: dat kost vanuit de gevangenis 75 cent per minuut. Welke provider is nou zo duur? Terwijl contact met de buitenwereld juist zo belangrijk is voor mensen zoals Kees.'

Na ruim 6 weken wordt de schorsing alsnog uitgevoerd. 'Ik ging naar dezelfde kliniek als waar ik nu ben [de psychiatrisch forensische afdeling van een GGZ-instelling]', vertelt Kees: 'Ik heb daar toen toch drugs gebruikt, maar ik had met de kliniek afgesproken dat ik er toch de uitspraak van mijn rechtszaak af mocht wachten. Ondanks die afspraak werd tijdens de rechtszaak per direct mijn schorsing opgeheven. Ik mocht geen afscheid nemen van mijn moeder en moest meteen weer naar een politiecel.' In de politiecel waar Kees naartoe gebracht wordt, blijken de medicijnen die hij gebruikt niet aanwezig: 'Mijn advocaat kon of wilde daar niets aan doen omdat "mijn budget" op zou zijn. Na een paar dagen werd ik weer op de PPC [penitentiair psychiatrisch centrum] in Vught geplaatst. Ondanks dat ik en mijn moeder contact gezocht hadden met deze kliniek, duurde het nog 8 weken voor ik daar weer naartoe kon.'

De psychiater en psycholoog van het Nederlands Forensisch Instituut (NFI) hebben in hun rapportage de rechter geadviseerd Kees tbs met voorwaarden te geven, een lichte vorm van tbs waarbij de veroordeelde zich aan voorwaarden moet houden. Kees wil zelf geen tbs, dus zijn advocaat pleit voor een opname op een forensisch psychiatrische afdeling (FPA) van een kliniek. De rechter gaat daarin mee en legt weer artikel 37 op, waarmee Kees ontoerekeningsvatbaar wordt verklaard. Kees: 'Dat deed de rechter ook omdat hij dacht dat ik snel de voorwaarden zou overtreden, omdat ik dat eerder ook al gedaan had. En als je bij tbs met voorwaarden loopt te kloten, dan krijg je meteen tbs dwang.'

Kees is opgelucht dat hij geen tbs heeft gekregen: 'Ik ben nu na een jaar weer vrij, terwijl tbs met dwang soms oneindig is, daar zit geen grens aan.' Zijn moeder kijkt daar anders tegenaan: 'Het lastige is dat Kees in een instelling vrij snel stabiliseert, waardoor hij geen gevaar meer is voor zichzelf en voor anderen. Nu staat hij na een jaar weer op straat. Maar meestal gaat het buiten de kliniek pas fout. En als Kees' jaar in de FPA erop zit, kan hij alleen hulp krijgen als hij daar vrijwillig in toestemt. Ook al is hij in een psychose en aan de drugs.'

Lange wachttijden en onderbroken zorg

Kees' moeder helpt hem waar ze kan. 'Als hij aan de drugs is weet hij dat ik hem niet wil zien. Maar als hij weer is opgenomen laat hij me dat altijd weten, omdat hij weet dat ik dat belangrijk vindt.' Ze zien elkaar in die periodes dan ook regelmatig. Silvia houdt ook een uitgebreide administratie bij van haar contacten

met de professionals die bij Kees betrokken zijn. Ook met zijn vader heeft Kees een goede relatie. Silvia vindt het moeilijk dat de familie voor haar gevoel eigenlijk buiten spel staat in de hulpverlening. 'Als Kees aan de drugs is en geen hulp wil, kan ik niks doen.'

Andere problemen die Silvia ziet zijn de discontinuïteit in de zorg en de lange wachttijden: 'Tussen het houden van rechtszaken en het uitvoeren van de opgelegde strafmaatregels zit vaak máánden. Bij Kees was dat de eerste keer 10 maanden en na de rechtszaak nog eens 4 maanden. De tweede keer heeft hij 151 dagen in detentie gezeten voordat hij zijn schorsing mocht uitzitten in de kliniek, plus nog eens 51 dagen detentie na de rechtszaak.'

Ook vindt Silvia het zorgelijk dat de zorg voor Kees steeds onderbroken wordt, bijvoorbeeld als hij uit een instelling ontslagen wordt. Na zijn opname in de forensische kliniek bijvoorbeeld, maar ook na de opname in de RIBW. Voor het gevoel van Kees en Silvia ontbrak een warme overdracht tussen hulpverleners vaak. Silvia: 'Bovendien heeft Kees op een gegeven moment zelf aan de bel getrokken dat hij hulp wilde, maar toen kon hij vanwege zijn drugsverslaving nergens terecht. Kees is dus regelmatig tussen wal en schip gevallen, ondanks dat hij bekend is bij veel hulpverleningsinstanties.'

In september 2016 zit Kees' behandeling in de forensisch psychiatrische afdeling erop. Hij wil zelf daarna graag begeleid wonen en op zoek naar werk of een studie. 'Ik hoop dat het goed blijft gaan. Nu gaat het goed. Maar je weet het nooit. Je oude leven ken je, aan je nieuwe leven moet je nog beginnen. Je moet je oude vrienden loslaten, opeens gaan werken, zelf financiën doen. Dat is lastig.'